

ЕНЕРГОАТОМ, ДНТЦ ЯРБ ТА HOLTES INTERNATIONAL ПІДПИСАЛИ УГОДУ ПРО ПАРТНЕРСТВО, ЯКА ПЕРЕДБАЧАЄ СТВОРЕННЯ МІЖНАРОДНОГО КОНСОРЦІУМУ

10 червня у штаб-квартирі Holtec International – м. Камден (штат Нью-Джерсі, США) підписано Угоду про партнерство між НАЕК «Енергоатом», ДНТЦ ЯРБ та Holtec International. Документ підписали керівники компаній – Юрій Недашковський, Ігор Шевченко та Кріс Сінгх.

Роботу над проектом партнерства було розпочато ще в жовтні минулого року, і наразі сторони узгодили всі необхідні умови для його старту.

Підписана тристороння угода передбачає створення міжнародного консорціуму, метою якого є сприяння діяльності щодо впровадження в Україні технології малих модульних реакторів (ММР) SMR-160. Досягнення мети створення консорціуму планується здійснювати шляхом послідовного виконання таких завдань, як: аналіз нормативної документації, що використовується при розробці концептуального проекту енергоблока з реактором SMR-160; аналіз концептуального проекту АЕС з енер-

гоблоками SMR-160; підготовка вихідних даних, необхідних для розробки ТЕО; оцінка проекту SMR-160 на відповідність загальним і технічним критеріям відповідно до методології МАГАТЕ з оцінки технологій ядерних реакторів NP-T-1.10 та підготовка документів для прийняття рішення на національному рівні стосовно впровадження реакторної технології SMR-160 в Україні.

Нагадаємо, у 2017 році очільник Holtec International Кріс Сінгх звернувся до Президента України з пропозицією створити в Україні хаб з розповсюдження у Європі, Азії і Африці технології малих модульних реакторів з локалізацією виробництва обладнання для них на українських підприємствах. Технологія ММР визнана одним з найбільш перспективних напрямків у будівництві атомних електростанцій. ММР мають значно вищий рівень безпеки у порівнянні з традиційними типами реакторів за рахунок відсутності в них обладнан-

ня, яке вимагає зовнішнього електроживлення, а також за рахунок систем пасивної безпеки. Реактори проекту SMR-160 також мають можливість працювати у режимі маневрування потужністю, споруджуватися на невеликих площах та не потребують підведення потужних ліній електропередач. Загальносвітовий ринок ММР після 2025 року оцінюється приблизно в 1 трлн доларів.

У 2018 році НАЕК «Енергоатом» та Holtec International підписали Меморандум про взаєморозуміння щодо співпраці у використанні малих модульних реакторів SMR-160 в Україні. У тексті Меморандуму зазначається, що він має на меті не лише ліцензування в Україні технології SMR-160 та подальше буді-

вництво цих реакторів на АЕС України, а й часткову локалізацію виробництва обладнання для SMR-160 на українських підприємствах. Таким чином, йдеться у документі, співпраця між Енергоатомом та Holtec International сприятиме становленню України, як провідного світового експортера реакторних систем, конструкцій та компонентів для малих модульних реакторів.

НА ПОРЯДКУ ДЕННОМУ - УДОСКОНАЛЕННЯ

На Хмельницькій атомній електростанції завершилася партнерська перевірка ВАО АЕС. Експерти Всесвітньої асоціації операторів проводили спостереження за роботою трьох змін оперативного персоналу блочного щита управління ХАЕС на повномасштабному тренажері станції. До компетенції перевіряючих входили дії професіоналів-атомників ХАЕС з ліквідації імітованих подій із елементами нормальної експлуатації, порушень нормальної експлуатації та аварійного режиму. Це один із напрямків партнерської перевірки, який дозволяє виявити складові роботи колективу АЕС, де є можливість покращити експлуатаційні можливості реакторної установки.

В ході роботи було розроблено три сценарії, проведено їх валідацію саме для повномасштабного тренажера БЩУ Хмельницької АЕС із урахуванням світового досвіду експлуатації. Слід зауважити, що базу подібних сценаріїв розробляє команда експертів ВАО АЕС, а валідацію проводять спільно із спеціалістами навчально-тренувальних центрів атомних електростанцій. Щодо критеріїв оцінювання, то, насамперед, увага звертається на командну роботу оперативної зміни, взаємодію під час відпрацювання навичок, адже як персонал виконує їх на тренажері, так може діяти і в реальних ситуаціях.

Якісна сторона виконання операцій в різних змодельованих ситуаціях теж підлягає оцінці.

14 червня на заключній нараді у навчально-тренувальному центрі ХАЕС було обговорено співпрацю експертів із персоналом атомної електростанції та представлено результати двотижне-

вої роботи. Керівник команди експертів, радник програми партнерської перевірки ВАО АЕС Максим Дироватий зазначив, що під час роботи був досягнутий високий рівень взаємодії із персоналом Хмельницької АЕС.

- Ми працювали, як кажуть, на одній хвилі: завжди знаходили порозуміння і спільні рішення, бачили зацікавленість хмельницьких атомників у отриманні найкращих результатів. Це свідчить про

високий рівень культури безпеки на ХАЕС, який дозволяє вільно обмінюватися інформацією і сприймати нову. Усі розуміють, що наше спільне завдання – покращити роботу експлуатації атомної електростанції. Зі своєї сторони ми також отримали моральне задоволення від співпраці, адже бачимо, що результати затребувані фахівцями Хмельницької АЕС.

Подякував міжнародним експертам і генеральний директор Хмельницької АЕС Микола Панащенко. Він наголосив, що подібні партнерські перевірки дозволяють обмінюватися напрацьованим світовим досвідом у областях успішної експлуатації ядерних установок з метою підвищення безпеки та надійності їх роботи.

- Дана перевірка дуже корисна для нас, адже спонукає удосконалюватися, ставати кращими. Така робота постійно ведеться на ХАЕС, розробляється і впроваджується багато заходів із підвищення безпеки експлуатації. Результати двотижневої роботи ми також використаємо для підвищення надійності та безпеки атомної станції, - зазначив Микола Сергійович.

Наступний етап проведення партнерської перевірки ВАО АЕС на Хмельницькій АЕС розпочнеться у вересні поточного року.

Тетяна Степанюк
Фото Олени Веселової

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ - В ПРІОРИТЕТІ

Питання екологічної безпеки та раціонального використання природних ресурсів є одними з найважливіших для людства. Усе необхідне для свого життя ми отримуємо з природи: воду, їжу, повітря, сировину для промисловості та інше. Людина є невід'ємною частиною природи і її здоров'я цілком залежить від стану довкілля. Згідно з статтею 9 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» кожен громадянин України має право на безпечне для його життя та здоров'я навколишнє природне середовище.

Хмельницька атомна електростанція усвідомлює роль та вплив своєї діяльності на людей і довкілля, тому забезпечення екологічної безпеки є одним із найважливіших пріоритетів.

Основоположними принципами діяльності Хмельницької атомної станції, що задокументовані у Заяві про політику ДП «НАЕК «Енергоатом», є: забезпечення екологічної безпеки, виконання законодавчих і нормативних вимог з екології; аналіз, оцінювання та управління ризиками, що можуть загрожувати населенню та навколишньому середовищу; дотримання принципів охорони навколишнього середовища.

Свій вклад у справу охорони довкілля вносять працівники відділу охорони навколишнього середовища. У підрозділі працюють справжні професіонали, які відповідально ставляться до своєї роботи. Завдяки зусиллям персоналу сектора екологічного управління та аудиту на ВП ХАЕС створена та функціонує система екологічного управління відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 14001. Впроваджено та щороку актуалізується «Перелік екологічних аспектів ВП «Хмельницька АЕС». З метою управління суттєвими екологічними аспектами на підприємстві розроблена «Екологічна програма ВП «Хмельницька АЕС», в якій задокументовані заходи щодо зниження негативного впливу суттєвих екологічних аспектів на навколишнє середовище при аварійних ситуаціях. Персонал сектора бере участь у проведенні аудитів системи екологічного управління у підрозділах ВП ХАЕС, а також здійснює перевірки дотримання вимог природоохоронного законодавства у підрозділах. До складу сектора входять провідні інженери з охорони навколишнього середовища Н.Я. Горпишин та Н.М. Бурлакова, а також інженери з ОНС 1 категорії К.В. Щербань та І.В. Мисько. Хмельницька АЕС вчасно отримує дозвоільні документи у сфері охорони навколишнього середовища та виконує умови діючих дозволів.

У лютому – березні 2019 року ВОНС брав участь у проведенні громадських слухань щодо продов-

ження строку експлуатації енергоблока №1 Хмельницької АЕС. Нами було доведено до відома громадськості Рівненської та Хмельницької області

інформацію про результати природоохоронної діяльності Хмельницької АЕС, систему екологічного управління, організовану у відповідності до вимог міжнародного стандарту ISO 14001:2015, досягнення у напрямку зниження антропогенного впливу на довкілля, систему еколого-хімічного моніторингу об'єктів навколишнього середовища з наявною матеріально-технічною базою.

Під час проведення громадських слухань було чимало додаткових запитань, зокрема, щодо водозабезпечення та теплового впливу став-

ка-охолоджувача ВП ХАЕС. На всі питання було надано конкретні відповіді.

За останній рік відбулись значні події у житті персоналу еколого-хімічної лабораторії ВОНС. Перш за все змінилось місце розташування лабораторії, з проммайданчика ВП ХАЕС лабораторія переїхала у адміністративне приміщення ЦГЗ (вул. Висоцького, 1). Тобто тепер на автобусах ВП ХАЕС було б доречно зазначати маршрут «ВП ХАЕС – АП ЦГЗ», бо аптеки вже немає кілька років. Але це не важливо. Важливо те, що під особистим контролем заступника головного інженера з ремонту В.В. Лисенка персонал ЕРП та КГ у 2018 році завершив ремонт наданих нам приміщень. У відремонтовані приміщення не дуже хотілось ставити старе лабораторне обладнання. Але доля була на нашому боці, у 2018 році виділено кошти для модернізації еколого-хімічних лабораторій ВП АЕС. Завдяки цьому в кінці 2018 – на початку 2019 року було закуплено та встановлено сучасні лабораторні меблі, засоби вимірювальної техніки та допоміжне обладнання. На 2019 рік також виділене фінансування, отже буде продовжено модернізацію еколого-хімічної лабораторії.

Матеріально-технічне забезпечення - важливе питання, але основне все таки кваліфікований персонал. З цим все гаразд. Два сектори лабораторії очолюють досвідчені працівники

Г.М. Мазур та Т.А. Мазур. Персонал еколого-хімічної лабораторії виконує контроль якості поверхневих, стічних та підземних вод, ґрунту і мулу, атмосферного повітря, а також контроль за викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Результати багаторічного моніторингу, який проводиться лабораторією з 1989 року, підтверджують, що експлуатація першого та другого енергоблоків Хмельницької АЕС не спричинила погіршення екологічного стану навколишнього середовища в санітарно-захисній зоні й зоні спостереження. Інформація про екологічний стан навколишнього середовища розміщується на веб-сайті Хмельницької АЕС (www.haes.org.ua) та друкується в ЗМІ.

За останній рік відбулись кадрові зміни, в травні 2019 року пішла на заслужений відпочинок лаборант хімічного аналізу Наталія Володимирівна Подобна, яка працювала у лабораторії з 1990 року. На даний час під керівництвом Г.М. Мазур підготовку на посаду лаборанта проходить Н.В. Козійчук.

Свідченням високого рівня кваліфікації персоналу є також те, що в травні 2019 року еколого-хімічна лабораторія пройшла перевірку на відповідність критеріям оцінки вимірювальних можливостей. Комісія засвідчила, що ЕХЛ ВОНС має необхідне нормативне і методичне забезпечення, приміщення, технічні засоби та персонал, що забезпечують належні умови для якісного і безпечного проведення вимірювань у заявленому переліку вимірювань. З метою визначення якості проведення вимірювань, у присутності комісії проведені вимірювання шифрованих проб, підготовлених фахівцями еколого-хімічної лабораторії служби охорони навколишнього середовища ВП ХАЕС. З цим завданням успішно справились інженер-лаборант Л.О. Ібрагімова та лаборанти Н.В. Ковальська і Н.А. Коломійчук.

Мешканці нашого регіону можуть бути впевнені, що на Хмельницькій АЕС працюють кваліфіковані професіонали, які відповідально ставляться до охорони довкілля.

Олександр Голод,
заступник НВОНС – начальник ЕХЛ

З НОВИМИ ТЕНДЕНЦІЯМИ ДО РОЗРОБКИ СПЕЦІАЛЬНОГО ОДЯГУ

У навчально-тренувальному центрі Хмельницької АЕС відбулась презентація продукції української компанії «Інсайт», яка спеціалізується на виготовленні та реалізації продукції для індивідуального захисту працівників. Представникам електростанції, які опікуються охороною праці у підрозділах, заступник директора з адміністративних питань компанії Світлана Сербіна продемонструвала нові зразки спеціального одягу та взуття, які використовуються у різних сферах промислового виробництва. За її словами, працівники

«Інсайту» мають можливість представляти лінійку спецодягу як власних торгових марок «Спецназ» і «FreeWork», так і чеської торговельної марки «Ардон», спецвзуття та засобів індивідуального захисту. На базі компанії є власна швейна фабрика, яка випускає сертифіковані костюми.

Під час презентації працівники Хмельницької АЕС мали можливість познайомитись із зразками одягу, який використовується під час зварювальних робіт, лагодження техніки. В огляді взяв участь заступник началь-

ника транспортного цеху по роботі з персоналом Ігор Дмитришин. Він коротко розповів про основні напрямки діяльності його підрозділу, зазначивши, що постійно виникає потреба у використанні якісного спеціального одягу та взуття.

Представники компанії розповіли, що презентація спецодягу відбулась і на Рівненській АЕС, деякі зразки передані для експериментальної експлуатації у ході виробництва.

Світлана Сербіна розповіла про традиційну участь компанії «Інсайт» у якості спонсора у роботі Міжнарод-

них науково-практичних конференцій з охорони праці, зокрема цього року у VII Міжнародній науково-практичній конференції «Охорона праці – 2019. Інтеграція систем безпеки підприємств та організацій на основі управління ризиками». У конференції брали участь представники відділу охорони праці Хмельницької АЕС, які запропонували менеджерам «Інсайту» ознайомити персонал підприємства з сучасними тенденціями у сфері індивідуального захисту працівників.

Наш кор.

"НАСЛІДКИ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ТРАГЕДІЇ СТАЛИ ЩЕПЛЕННЯМ ВІД ЛЕГКОВАЖНОСТІ"

Чи безпечні реактори, які зараз експлуатуються в Україні? Чи становить загрозу ЧАЕС в її нинішньому стані? На наші запитання відповідає медіа-директор асоціації "Український ядерний форум", кандидат хімічних наук Ольга Кошарна.

- Яка ймовірність, що в сьогоднішній Україні може статися катастрофа, подібна до чорнобильської?

- Я переконана, що нульова.

По-перше, на жодній з наших атомних електростанцій вже немає реакторів РБМК, які були на ЧАЕС. Зараз у нас всюди реактори ВВЕР.

Саме недоліки конструкції РБМК були головною причиною чорнобильської трагедії. Але тоді вирішили повисити всіх собак на Дятлова (колишній заступник головного інженера ЧАЕС), Фоміна (колишній головний інженер) і Брюханова (колишній директор). Це не справедливо.

У 1975 році сталася аварія на Ленінградській АЕС, де також використовувався РБМК. Там розплавився паливний канал, що спричинило радіаційний викид. Це був перший сигнал про вади такого типу реакторів.

Але академік Александров, який керував проектом цього реактора, пишався ним. Навіть пропонував встановити його на Красній площі або у себе вдома під ліжком. Мовляв, настільки він надійний.

РБМК впровадили на швидку руку без необхідних перевірок і випробувань. Оскільки радянським пріоритетом в атомній сфері було виробництво електроенергії, а не безпека.

Все швидко здавали в експлуатацію, гналися за показниками, щоб отримати підвищення і премії. І не було незалежного держоргану, який би здійснював нагляд за ядерною і радіаційною безпекою.

До того ж у СРСР панувала віра, що людина всесильна, вона може все розрахувати і повністю підпорядкувати собі природу. виявилось, що ні.

Після аварії на ЧАЕС відбувся переворот у свідомості атомників. Наслідки чорнобильської трагедії стали щепленням від легковажності.

- Що саме змінилося в свідомості атомників?

- Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ) добре засвоїло чорнобильські уроки. Були прийняті спеціальні конвенції.

З'явилось нове правило: в кожній державі, що входить у МАГАТЕ, повинен бути окремий орган, що стежить за ядерною і радіаційною безпекою

і при цьому незалежний від експлуатуючої організації.

Місії МАГАТЕ ретельно перевіряють кожну країну. Ще є Всесвітня асоціація операторів АЕС. Її члени їздять один до одного, моніторять ситуацію на станціях, ведуть базу подій, дізнаються, що робиться для модернізації, обмінюються досвідом.

В незалежній Україні сформувалася абсолютно нова правова база з ядерної та радіаційної безпеки.

Була створена Держінспекція ядерного регулювання. Це - незалежна структура, яка визначає стандарти безпеки на атомних об'єктах, ліцензує види діяльності у сфері використання ядерної енергії та стежить за тим, як ці норми виконуються.

У нас з'явилося таке поняття, як культура безпеки. Те, чого не було в СРСР.

Культура безпеки передбачає, що кожен співробітник на ментальному рівні повинен піклуватися насамперед про безпечну експлуатацію ядерних об'єктів, а не про виробничі показники.

На українських АЕС постійно проводяться протиаварійні тренування. Детально прописані всі інструкції і регламенти.

Дуже серйозно враховується людський фактор. Оператори АЕС проходять медичну та психологічну перевірку. Людину не допускають до пультаблочного управління, якщо вона не пропрацювала на станції мінімум 15 років, безперервно навчаючись.

Ліцензованих операторів АЕС на всю Україну 400 осіб. А всього на станціях у нас працює 35 тисяч. Ці 400 - золотий фонд нашої ядерної енергетики.

- Через 25 років після Чорнобильської катастрофи, незважаючи на всі її уроки, сталася велика радіаційна аварія у Фукусімі. Якщо це сталося в Японії, щось подібне може статися і у нас?

- На Фукусімській АЕС аварія трапилася з іншої причини. В результаті землетрусу і цунамі вийшли з ладу засоби електропостачання та аварійні дизель-генератори. Що і привело до розплавлення активної зони і вибуху водню.

Станцію побудували на березі моря у сейсмічній зоні. Але японці не припускали, що може трапитися землетрус такої сили, яка викличе високе цунамі. Найбільша дурість в тому, що дизель-генератори були встановлені нижче дамби, тому їх залило водою.

Ситуацію ускладнила японська ментальність. Вони ж строго дотримуються ієрархії, вертикалі. Рішення приймає тільки великий начальник. А директором АЕС був "ефективний менеджер", не атомник. Як бізнес-

мен, він пошкодував грошей, щоб найняти військових, які б на вертольотах доставили дизель-генератори.

Японці втратили багато часу. Коли сталася аварія, на станції не вистачало працівників, щоб впоратися із ситуацією. Ті, хто був на місці, відразу отримали річну дозу радіації і працювати було нікому. Багато співробітників АЕС були аутсорсерами. Вони сказали, що це, мовляв, не наші проблеми, ми не прийдемо.

МАГАТЕ болісно пережило досвід Фукусіми і оновило стандарти ядерної та радіаційної безпеки.

Україна попереду багатьох країн по засвоєнню фукусімських уроків. Хоч у нас і немає таких землетрусів і цунамі, як в Японії, наші фахівці оцінювали сценарій, чи загрожує затоплення Запорізької АЕС, якщо всі греблі на Дніпрі впадуть. Аналіз показав, що загрози немає.

І у нас не потрібно чекати рішення великого начальника, якщо виникне аварійна ситуація. Керівником процесу автоматично стає заступник директора станції, головний інженер. Йому повинні підкорятися МВС і МНС, згідно із протиаварійними інструкціями. Ніхто не буде дзвонити Недашковському і питати, що робити.

"НАШІ ЕНЕРГОБЛОКИ ЗАРАЗ БЕЗПЕЧНІШІ, НІЖ БУЛИ НА ПОЧАТКУ ЗАПУСКУ ПРИ СРСР"

- Повернемося до реакторів. ВВЕР, які використовуються на всіх українських АЕС, це продукт брежнєвської епохи, як і злочасний РБМК. Чим ВВЕР кращий? Чи не застарів він?

- ВВЕР є корпусним реактором, двоконтурним, на відміну від РБМК. Є кілька незалежних систем безпеки, герметична оболонка, яка в разі важкої аварії покликана акумулювати радіоактивність.

ВВЕР - радянський проект, але є західний аналог - Power Water Reactor, який успішно експлуатується вже багато років. У світі частка таких реакторів складає 82%.

У них високий рівень експлуатаційної безпеки. Про що свідчать показники, які фіксує МАГАТЕ і Всесвітня асоціація організацій, що експлуатують атомні електростанції.

- Терміни дії реакторів у нас продовжуються. Чи є тут якісь ризики?

- Так, продовжуються. Понад проектних 30-ти років. Це робиться на підставі аналізу та оцінки безпеки реакторних систем.

Реактори постійно модернізуються і безпечно функціонують. Це нормальна практика. У США, наприклад, 100 реакторів, і 70 з них - з продовженим терміном.

Як каже Недашковський, після всіх доопрацювань наші енергоблоки зараз безпечніші, ніж були на початку запуску при СРСР. І це не про-

сто його слова.

У 2005 році між Україною і ЄС було укладено Меморандум про співпрацю в енергетичній сфері. Там був пункт: оцінити безпеку українських енергоблоків.

До нас неодноразово приїжджали європейські експертні місії. Вони оцінювали наші енергоблоки за кількома критеріями: проектна та експлуатаційна безпека, поводження з радіоактивними відходами та держрегулювання ядерної і радіаційної безпеки.

Ні у кого не було ніяких претензій і питань.

Після чорнобильської катастрофи в Україні не зафіксовано жодного значимого аварійного інциденту на атомних об'єктах.

Є міжнародна шкала ядерних подій. Від нуля до семи. Події, які відбувалися на українських АЕС після 1986-го, були на рівні нуля або одиниці. І жодного випадку з виходом радіації.

"РАДІАЦІЙНИЙ ФОН НА ЧАЕС ЙДЕ ПО НИЗХІДНІЙ"

- Чи може Чорнобильська АЕС в її теперішньому стані породити нові проблеми?

- Ніяких абсолютно. Радіаційний фон на ЧАЕС йде по низхідній. Значно поліпшив ситуацію конфайнмент.

- Зруйнований четвертий енергоблок начебто повинні були розібрати, вивезти і знищити. В результаті його накрили. Вивозити все, що залишилося під укриттям, вже не будуть?

- Мета конфайнмента якраз в тому, щоб демонтувати старе укриття. Що робити з паливовмісними масами, які знаходяться всередині, поки невідомо.

Нема технології поводження з ними, її розробка - завдання майбутнього.

На мій погляд, цей об'єкт буде існувати довгий час, і я не впевнена, що на його місці в найближчі сто років зазеленіє трава.

- Ходять розмови, що 30-кілометрову зону відчуження будуть скорочувати до 5-кілометрової. Чи так це?

- Держадміністрація з управління зони відчуження готувала проект Стратегії розвитку.

Вона передбачає зонування:

- промислова 10-кілометрова зона, на території якої знаходиться ЧАЕС;

- сховища радіоактивних відходів;
- підприємства, пов'язані з роботою по зняттю з експлуатації енергоблоків ЧАЕС;

- Чорнобильський радіаційно-екологічний біосферний заповідник.

В такому поділі, безумовно, є резон.

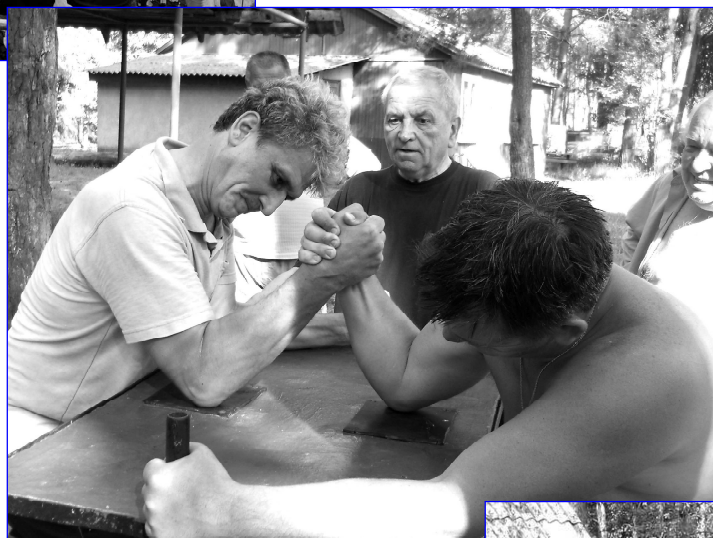
Євген Середа

Міцніють сили журналістські і зв'язки

Свого часу у журналістському середовищі була популярною форма підготовки і написання матеріалу, що передбачала заглиблення у сферу діяльності героя – журналіст змінює професію. На кілька тижнів, або й місяців майстри пера ставали водіями таксі, моряками, залізничниками, трактористами, стюардами... Згодом у солідному газетному, або журнальному виданні з'являлись роздуми про ту чи іншу професію, оживали у наближеній до письменництва формі герої, з якими журналісту доводилось зустрітись під час підготовки нариса чи есе. Така форма спілкування з героями оповідок подекуди зближувала на все життя, допомагала урізноманітнити палітру журналістських виступів.

На чотири вихідних дні газетярі «Перспективи» Віктор Гусаров та Олександр Шустерук, а також наші прихильники і помічники у написанні певних матеріалів працівники ХАЕС провідний інженер ЦНВУ Олександр Стефанович та начальник дільниці електроцеху Андрій Глазков перевтілювались у затятих спортсменів. В рамках двадцятої Спартакіади журналістів Рівненської області наша команда доводила, що ми вміємо не лише споглядати і оцінювати дії інших людей, але й гідні кидати дротики, вирішувати складні головоломки, володіти швидко летючими предметами, заставляти супротивника капітулювати – це так образно можна сказати про види змагань, у яких ми брали участь. Дартс, шахи і шашки, настільний теніс, армреслінг. У цих дисциплінах представники Нетішина виглядали гідно та солідно. Ми здобули дев'ять медалей та загальнокомандне друге місце. Повний комплект спортивних нагород отримав Олександр Шустерук, два срібла і бронза у Олександра Стефановича, Андрій Глазков здобув срібло та бронзу, автор цих рядків у вазі понад 90 кг у рукоборстві поступився значно молодшому пред-

місто, найбільше підприємство Хмельниччини – ХАЕС, допомогти визначитись із героями їх майбутніх публікацій, налагодити тісніші зв'язки із фахівцями у царині журналістики сусідньої області. Краще, як за спільно звареною і відсорбнутою з казанка юшкою не пізнаєш товариша по перу, його уподобання, думки, настрої. Метою змагань організатори Спартакіади визначають залучення працівників засобів масової інформації до регулярних занять фізичною культурою та спортом; зміцнення здоров'я; організацію змістовного відпочинку; визначення переможців серед спортсменів-аматорів в галузі журналістики для участі у Спартакіаді трудящих Рівненської області. Але значення таких змагань значно ширше – загартування і згуртування різних за досвідом і статусом, позиціонуванням у суспільстві працівників ЗМІ, налагодження тісніших контактів між фахівцями різних видань.

ставнику команди Latti.

Не поступились нетішинці нікому у вмінні спілкуватись, ловити рибу, співати пісні. У цих дисциплінах весь колектив отримав найвищу оцінку організаторів.

Саме у бесідах тет-а-тет, неформальному спілкуванні є можливість передати людям, що займаються формуванням громадської думки, власні враження про наше

Зрештою, це наш четвертий виступ на Спартакіадах журналістів сусідньої області. У 2016 ми здобули кубок за друге місце. Наступні роки принесли нам бронзові відзнаки. Цьогоріч відбулось повторення дебютного року.

Ми потоваришували із багатьма колегами, збагатились їхніми підходами до роботи у сучасній журналістиці, ширше і глибше дивимось на проблематику збереження ЗМІ, свободи слова, тощо. У бесідах із фахівцями ХАЕС наші колеги мали можливість оцінити питання електроенергетики взагалі і атомної зокрема, складові культури безпеки, що на всіх етапах впроваджується у компанії, рівень культури співрозмовників, широту інтересів атомників.

Маю зауважити, що О.Стефанович та А.Глазков не вперше виступають за честь газети і ХАЕС.

Їх знають по виступах на змаганнях із зимової риболовлі, минулорічної спартакіади, по участі у культурно-мистецьких заходах. Їх знають, як фахівців, що можуть доступними словами пояснити складні процеси виробництва електроенергії на ХАЕС. І журналісти Рівненщини сприймають їх як колег.

Голова журналістської організації Рівненщини Дмитро Тарасюк висловив слова подяки за участь команди «Перспектива» ХАЕС і сподівання про зустріч у майбутньому році. А ми і не будемо відмовлятися.

Віктор Гусаров
Фото Анатолія Похилока,
Олександра Шустерука

НА КУБОК КЛУБУ РИБАЛОК-АМАТОРІВ ХАЕС

Традиційно риболовний сезон члени «Клубу рибалок-аматорів ХАЕС» розпочинають у червні по завершенню терміну нерестової заборони.

Минулої суботи рибалки мірялись силами у такій дисципліні, як «ловля хижої риби з човна спінінгом». Змаганням передувала копійка робота щодо створення належних умов для риболовлі. Підготували і виставили буйки з позначенням зони ловлі провели роз'яснювальну роботу із відпочивальниками, що розмістились у зоні зма-

гань. В умовах надзвичайно високої температури води, необхідно було забезпечити зберігання риби живою. Тому суддівська колегія з восьми чоловік прийняла рішення проводити зважування на воді, аби правильно зафіксувати улов. Та й принцип: «упіймав – випустив» ніхто не відміняв.

До участі заявили 24 команди, а прибули на стартові позиції 20. Виходу в сектори передував цільовий інструктаж з безпечного поводження на воді та жеребкування для роздільного старту.

Човни, що вийшли в акваторію водосховища, п'ять годин змагались за першість.

Команди «Twister» (5630 грам) та «Зандер» (5410 грам) були найвдаліші завдяки індивідуальній майстерності рибалок і гарному технічному оснащенню. Риболовні снасті, електронні засоби, плавзасоби досить дороговартісні, але вони сприяють досягненню достойних результатів.

На третє місце з результатом улову 5260 грам вийшла команда «Каліпсо».

Найбільшу рибину (щуку) виловила команда «Золотий окунь» – 1730 грам.

У змаганнях брали участь і команди м. Славути. Хоча вони не здобули перемог, але показали гідні результати.

Принадно висловлюю членам суддівської колегії слова подяки за гарну організацію змагань.

Наступного разу планується провести ловлю хижої риби з берега у залік Спартакіади ХАЕС.

Сергій Онищук,
голова клубу рибалок-аматорів ХАЕС

АБІТУРІЄНТИ – В ДОБРУ ПУТЬ! ШКІЛЬНЕ ЖИТТЯ ТРИВАЄ

Традиційно червень є фінішем і стартом для найромантичнішої частини людства – абітурієнтів. Чи збудуться їх сподівання стати студентом омріяного вузу залежить від балів, набраних під час ЗНО. Як же нетішинська молодь показала себе під час випускних іспитів? На цю та інші теми ми спілкувалися із начальником управління освіти Нетішинської міської ради Василем Миськом.

- Василю Миколайовичу, як ви можете оцінити цьогорічне зовнішнє незалежне тестування?

- Майже 200 нетішинських одинадцятикласників стали учасниками цьогорічної кампанії із ЗНО. 13 червня складався останній іспит із хімії у Хмельницькому. Попередньо, не маючи однак офіційних результатів, можу сказати, що все пройшло успішно. Минулорічний показник успішності складання тестів незалежного оцінювання у Нетішині був досить високим. На теренах Хмельниччини ми маємо гарні позиції: за основними базовими предметами входимо у п'ятірку лідерів. А з окремих дисциплін, таких як математика, українська мова, займаємо взагалі 1 та 2 місця. Маю велику надію, що цьогорічні результати підтвердять наші минулорічні здобутки. Як правило, за найкращі результати ми змагаємося із Хмельницьким, Шепетівкою, Старокостянтиновом та Славутю.

Традиційно, остаточні підсумки ми підбиваємо у вересні-жовтні спільно із Вінницьким регіональним центром оцінювання якості освіти. По Хмельницькому регіону, до речі, таку аналітику проводять на прикладі Нетішина, адже ми виступаємо своєрідним феноменом, зважаючи на високий потенціал працівників такого виробництва, як ХАЕС, де значна кількість працівників з вищою освітою. Діти, наслідуючи батьків, здобувають гарні результати.

- Чи були якісь складнощі у проведенні цьогорічного незалежного тестування?

- Не було, окремі організаційні непорозуміння не вплинули на якісний процес кампанії. Ми вже при-

стосувалися до проведення ЗНО в сусідніх містах, адже не можемо відкрити у себе центру проведення незалежного оцінювання, бо кілька років підряд кількість абітурієнтів від Нетішина не перевищує 230 осіб. Проте складнощі щодо виїзду в Славуту, Шепетівку чи Хмельницький не виникає. Міська рада виділяє фінансовий ресурс, а діти вже звикли до чужої території. Тому вони більш організовані, зосереджені та дисципліновані.

- За попередніми показниками, який навчальний заклад міста матиме лідерські позиції?

- Гадаю, ніякого секрета не відкрито, коли скажу, що лідерську позицію займатиме навчально-виховний комплекс – ЗОШ №3. Тут традиційно працює повний іміджевий показник: найбільша кількість найсильніших дітей саме там. Зважаючи на результати ЗНО попередніх років, ліцей входить до десятки найкращих освітніх закладів області. До слова, ЗОШ №1 посідає в тому рейтингу 38 місце, а ЗОШ №2 та ЗОШ №4 мають відповідно 89 та 91 позиції. Думаю, цьогоріч результати будуть також відповідати уже заявленому рейтингу. Щодо золотих та срібних медалей, то наразі їх отримати сподівається 19 випускників, залишилось трішки почекаати, аби впевнитися, чи всі вони підтвердяться за результатами ЗНО.

- Якими є перші практичні кроки, що стосуються нового Закону про освіту, власне, про 12-річну школу навчання?

- В рамках нового Закону про освіту, починаючи з навчального 2018-2019 року, діти, які пішли до першого класу, будуть отримувати знання 12 років. Уже працює новий державний стандарт загальної середньої освіти, почав впроваджуватися і новий зміст освіти. Ми інтенсивно готувалися до цього: вивчили відповідні документи, опрацювали навчальні програми, пройшли перепідготовку педагогічні працівники. Цьогоріч випустили 15 перших класів, які максимально наповнені: по 30 дітей, а в окремих класах – і більше. Не все вдалося за цей рік здійснити в матеріальному сегменті навчального процесу, стикнулися із труднощами щодо оснащення першокласників індивідуальними партами. Державних замовлень на учнівські меблі поки що немає, тому ми самостійно обирали постачальників, які, на жаль, не завжди могли забезпечити відмінну якість. Тому частину меблів повертали, проте за 1 семестр укомплектували повністю класи.

Щодо реалізації змісту нової освіти – тут ми справилися стовідсотково. Днями провели колегію освітян, де розглянули тематичні питання, заслухали педагогів, методистів, управлінців. Основною проблематикою Нетішина лишається перенаповнення перших класів відповідно до вимог порядку комплектування. 30 дітей в класі – це багато і створює певну складність, адже в навчальному кабінеті потрібно розмістити вісім робочих зон освітнього середовища. Тому тут вигравали класи, які працювали за режимом школи, а не дитячого садочка: шкільні кабінети мають більшу площу.

Фінансових ресурсів теж недостатньо: державою було виділено 1 млрд грн на впровадження цієї реформи. Із загального траншу Нетішин отримав 1 млн 250 тис. грн, при розподілі на 15 класів ця сума покриває наймінімальніші витрати, тому й меблі брали найдешевші. Цьогоріч ми дещо виправили ситуацію, звернувшись до Нетішинської міської ради із проханням виділення додаткових 257 тис. грн. Це допоможе підсилити окремі позиції щодо придбання технічних засобів навчання, дидактично-розвивального матеріалу (ігрових наборів, муляжів, мікроскопів тощо для наповнення восьми робочих зон класу) згідно з концепцією нової навчальної програми. Вирішили і питання з меблями, заклавши у бюджет на їх придбання більшу суму – 2500 тис. грн проти минулорічних 1200. У 2019-2020 навчальному році нетішинські школи матимуть 16 перших класів. Найбільша наповненість у ЗОШ №3 – 5 класів із кількістю по 30 дітей. Вінших освітніх закладах міста, де діють інноваційні програми на кшталт «Інтелект України», «На крилах успіху», класи теж максимально заповнені.

Звичайно, будь-яка реформа чи нововведення сприймається здебільшого негативно, ніж позитивно. Просто потрібно якісно доводити до широкого загалу правильну інформацію. Варто сказати, що ця напруженість щодо впровадження нової освіти часто виходить з вуст педагогів, які не знають, що будуть робити із дорослими 18-річними юнаками і дівчатами за шкільними партами. На рівні держави запроваджена моніторингова система, залучено іноземних спеціалістів, які допоможуть визначити рівень підготовки і обізнаності дитини, в якому напрямку їй краще розвиватися: чи в природничій області, чи у сфері точних наук, чи дитина схильна до вивчення іноземних мов. Це може допомогти із майбутньою профорієнтацією у стінах школи. Зрозуміло, що нам потрібно буде якісно переоснастити навчальні приміщення і

розглядати створення так званих навчальних центрів трьох ступенів. На мій погляд, було б добре зробити одну школу першого ступеня, базову – другого ступеня, і ще одну – третього, де б навчалися старші учні. За американським принципом старша школа йменується коледжем. Я думаю, ми до цього прийдемо.

- Як прижилася інклюзивна освіта у нашому місті?

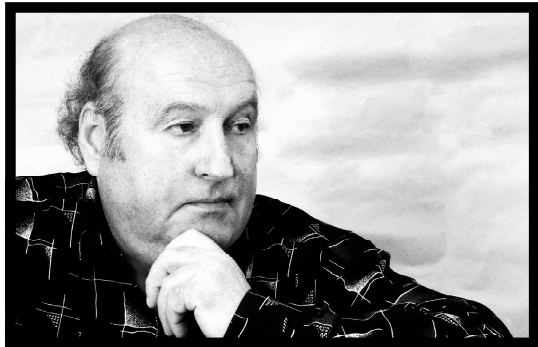
- В роботі галузі освіти за минулий рік ми ставили за пріоритет відкриття інклюзивно-ресурсного центру на базі ДНЗ №8. Наразі він нараховує 7 працівників, які виконують сервісну функцію, відслідковують певну категорію дітей, консультують, проводять обстеження і визначають право дитини бути зарахованою до інклюзивного класу навчального закладу. Вже третій рік у нашому місті в закладах освіти працюють інклюзивні групи і класи. Отож, вчимося разом: діти, батьки і ми, освітяни. Кількість таких дітей з кожним роком збільшується. На рівні чотирьох дошкільних навчальних закладів сформовані інклюзивні групи, вихователю допомагає його помічник-асистент. Щодо шкіл міста, то інклюзивні класи функціонують на базі трьох ЗОШ – №№1, 2, 4. Цьогоріч у них навчалось 9 дітей. У шкільному процесі вчителю також допомагає асистент-помічник. Завжди дякую безпосередньо вчителям, які погоджуються працювати у таких класах.

Головною метою інклюзивної форми навчання є максимально адаптувати дітей з особливими потребами у повноцінне суспільство, як це робиться у західних країнах. Не скажу, що закриваються усі спеціалізовані школи-інтернати, але держава впровадженням освітньої реформи робить усе можливе, аби максимально соціалізувати таких дітей. За останні п'ять років ми зробили багато успішних кроків у цьому напрямку, перейнявши та впровадивши у себе досвід передових країн Європи та Америки. Від місцевого менеджменту залежить грамотне упорядкування цього освітнього процесу, аби він був зручним та корисним усім. Для батьків велика радість, коли їх діти гармонійно впливають у свій перший соціальний колектив.

Проте таких дітей у школах все ж таки небагато. Причина в тому, що батьки не готові відкривати свою проблему соціуму, але і соціум не завжди готовий толерантно ставитися до дещо інших його громадян. І в цьому полягає наше основне завдання психологічно-педагогічного спрямування: виховувати у суспільстві толерантність та терпимість до інших.

Тетяна Степанюк

«Ти... Словом став, якому жить»

Просторий зал бібліотеки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії був ущерть заповнений: члени обласної організації Національної спілки письменників України, працівники обласного літературного музею та академії провели захід, приурочений пам'яті поета Миколи Федунця, уродженця с. Сушинці на Білогірщині «Ти... Словом став, якому жить».

«Важко усвідомити, що десять років немає серед нас Миколи Федоровича, – сказав письменник Василь Горбатюк. – Але залишилися його книги, його духовна спадщина. Впевнений, наступні покоління краян читатимуть твори земляка».

«Подільський Сосюра», – так назвав прекрасного лірика Миколу Федунця Петро Маліш, голова ОО НСПУ. Його поезії легкі та ніжні, пластичні й доступні розумінню. Однак, творилися вони, очевидно, не просто, оскільки: «Рядки, що, як кров, проступають по краплі, та крізь муку мою...», – зізнається автор в одному з віршів».

Інна Шоробура, ректор гуманітарно-педагогічної академії, Ніна Шмурікова-Гаврилюк, лауреат обласної премії ім. М. Федунця (2016), патріарх літератури, Микола Мачківський, Віталій Мацько, доктор філологічних наук, Віталій Міхалевський, голова обласної організації «Просвіта» ім. Тараса Шевченка харак-

теризували Поета як людину просту і щирю, веселу і гостру на язик, з активною громадянською позицією.

Спогадами про подружжя поетів Миколу Федоровича і Олександру Семенівну ділилися донька Ірина Ісакова, родичі з Вінниці, Львова.

Прикрасили вечір пам'яті пісні на слова М. Федунця та В. Булаєнка у виконанні барда Леоніда Мазура.

У вірші «Любити...» поет писав: Любити – з найдавших доріг З ім'ям найдорожчих вертатись. І, стрівши останній поріг, Життю залишити лиш радість.

Як продовження програми-пам'яті Миколи Федунця, в органному залі обласної філармонії відбувся концерт класичної музики. Твори Моцарта, Ліста, Вільямса, Брамса та інших композиторів звучали у виконанні Андрія Ісакова (скрипка), внука М. Федунця та О. Ванжули, і дружини внука Ванг Лі (фортепіано), які живуть і навчаються в Чикаго (США).

Пляжний сезон в Нетішині в розпалі

Нарешті закінчився період проливних дощів і спекотна погода кличе відпочивальників до прохолодної води місцевих водойм. У м. Нетішині також офіційно розпочав свою роботу місцевий пляж «Озеро для купання». В рамках соціально – гігієнічного моніторингу та згідно з укладеною угодою з КП НМР «Комфорт» за поточний період пляжного сезону фахівцями Нетішинського міськрайонного відділу було досліджено 5 проб води відкритої водойми на мікробіологічні показники, 3 проби води на санітарно – хімічні показники, 2 проби піску на наявність гельмінтів та 4 проби води з питного фонтанчика. Всі досліджені проби відповідають «Державним санітарним правилам планування та забудови населених пунктів», затвердженим наказом МОЗ України 19.06.1996 року №173, крім однієї проби води відкритої водойми за мікробіологічними показниками.

Хочу повідомити жителів та гостей міста, що моніторингові дослідження води відкритої водойми на мікробіологічні показники фахівцями Нетішинського міськрайонного відділу будуть проводитися щотижнево, на санітарно – хімічні показники – двічі на місяць. Крім того, згідно з укладеною угодою із суб'єктом господарювання КП НМР «Комфорт» будуть додатково проводитися щомісячні лабораторні дослідження води з питного фонтанчика, води відкритої водойми «Озеро для купання» та гельмінтологічні дослідження піску пляжу протягом 3–х місяців літнього сезону.

Всім гарного відпочинку та приємних вражень від купання на міському пляжі.

Олена Ігнатеску,
завідувач відділенням з організації санітарно-гігієнічних досліджень Нетішинського міськрайонного відділу Хмельницького обласного лабораторного центру

Через підгоряння їжі мало не трапилася пожежа

12 травня о 19:15 до Служби порятунку за номером «101» надійшло повідомлення про сильне задимлення у дев'ятиповерховому житловому будинку по проспекту Курчатова, 6. На місце події негайно було направлено два чергових відділення вогнеборців 8-ї державної пожежно-рятувальної частини міста Нетішин та оперативно-координаційну групу 3 ДПРЗ.

Прибувши за вказаною адресою, рятувальники з'ясували, що квартира на шостому поверсі вщент заповнена димом - трапилося підгоряння їжі на електричній плиті. Рятувальники негайно вивели власника квартири на свіже повітря, відключили плитку та повідчиняли вікна у квартирі для провітрювання помешкання. Чоловік перебував у не зовсім адекватному стані і що

трапилося не зміг чітко пояснити. Жодних ушкоджень чи травмувань власник не отримав. Для з'ясування всіх обставин виникнення підгоряння із подальшим задимленням на місці події залишився встановлювати дільничний офіцер поліції.

З Державний пожежно-рятувальний загін вкотре нагадує населенню про необхідність бути обережними та дотримуватися елементарних правил пожежної безпеки у побуті. Пильно слідкуйте за процесом приготування їжі, адже у будь-яку мить вашої відсутності може статися вибух чи пожежа. Найменша неуважність може бути причиною великої біди. Не наражайте на небезпеку себе та оточуючих.

3 Державний пожежно-рятувальний загін ГУ ДСНС у Хмельницькій області

У ЗОНІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЮУАЕС ПРОВОДИТЬСЯ НАУКОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

У місті-супутнику Южно-Української АЕС і в населених пунктах 30-кілометрової зони представники Національного наукового центру радіаційної медицини Академії медичних наук України провели польове дослідження соціальних детермінант здоров'я та ризиків проживання в зоні спостереження атомної станції. Опитування населення та анкетування фахівців щодо експертних оцінок тривали 4 дні – з 3 по 6 червня.

«Метою нашого візиту є спілкування з населенням. Ми вивчаємо громадську думку, щоб визначити ставлення людей до діяльності Южно-Української АЕС і розвитку атомної енергетики в цілому, – зазначає завідувачка лабораторії медико-соціальних досліджень Національного наукового центру радіаційної медицини, доктор медичних наук, професор Валентина Прилипо. – Наш проект має три етапи. Крім опитування, яке ми нині проводимо, він включає аналіз статистичних даних екологічного та радіаційного моніторингу. Для його виконання ми використовуємо дані, які надають нам атомні станції, еко-

логічні інспекції та лабораторії, що належать до системи охорони здоров'я. Це дозволяє мати чітке уявлення про вплив на довкілля не лише АЕС, а й інших суб'єктів господарювання. Попередні дослідження показують, що частина звинувачень, які висуваються на адресу атомної енергетики, стосуються інших виробничих об'єктів. І третій етап, – це вивчення статистичних даних, що є результатом етапом вивчення стану здоров'я населення».

У 30-кілометровій зоні ЮУАЕС польові дослідження проведено серед пересічних громадян, керівників підприємств і установ, працівників органів місцевого самоврядування, освіти та медицини. Науковці працювали в містах Южноукраїнськ і Вознесенськ, селищах Арбузинка, Костянтинівка та Олександрівка, селах Агрономія, Прибужжя і Бузьке (Вознесенського району). Перші результати очікуються у вересні.

Дослідження Національного наукового центру радіаційної медицини буде виконано в зонах спостереження всіх атомних електростанцій України.

Туристичну дорожню КАРТУ ВЗЯЛИСЯ ПИСАТИ НА ХМЕЛЬНИЧЧИНІ

Розвиток туризму є одним із пріоритетів для Хмельницької області. Таким його бачать ті, хто працює над розробкою Стратегії регіонального розвитку області на 2021-2027 роки. Ця позиція є зрозумілою, адже наш край багатий пам'ятками природи та історії, має вдале географічне розташування. Однак, туристичний потенціал, як і будь-який інший, потребує чітких та послідовних кроків, що дозволять використати його якнайкраще для соціально-економічного зростання області. Над одним із таких кроків розпочали роботу в облдержадміністрації.

Обговорити ідею проведення туристичного форуму в області, який би став майданчиком для обміну думками, досвідом, напрацюваннями, зібралися посадовці на перше засідання. Вони лише висловили пропозиції щодо учасників та спікерів, можливого місця та дати проведення заходу, обговорили загальну концепцію, а також розглянули можливі джерела фінансування форуму.

22 червня — День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні

СЛАВУТЧИНА В ПЕРІОД НАЦИСТСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ

Україна в числі держав, що зазнали найбільше втрат у ході Другої світової війни.

Хмельниччині довелося пережити 1011 днів гітлерівської окупації із 1418 днів війни. Хмельниччина — друга в Україні область, на території якої поховано найбільше жертв війни.

29 червня 1941 року — на сьомий день після початку наступу, ворог ступив на нашу землю, окупувавши село Білотин Ізяславського району. До 18 липня 1941 року, за 20 днів, область була повністю окупована.

Ось жахливі дані страшної статистики нацистського терору за роки окупації Славутського району. За кожною з цих цифр — трагічна доля наших земляків в чорні дні фашистської окупації. Окупація Славутчини тривала тридцять місяців. За цей час в місті загинув кожен другий житель, 4057 жителів району були вивезені на каторжні роботи, повністю спалено шість сіл. В місті були пограбовані усі заводи. В центрі Славуті гітлерівці створили гетто для єврейського населення, в якому було знищено більш як 13 тисяч чоловік із усього району.

3 осені 1941 року по січень 1944 року на південно-східній околиці м. Славуті діяв концентраційний табір "Грослазарет. Славута — цвай. Табір 301", (Велика лікарня), створений німецькими окупантами для утримання в таборі хворих та поранених радянських військових, у якому загинуло близько 150 000 радянських воїнів.

На Хмельниччині було спалено 78 сіл, у тому числі 33 — повністю. Закатовані за зв'язок з партизанами — 184. Вивезено на каторжні роботи в Німеччину — 4057.

Спалено будинків у селах району і Славуті — 408.

Нестерпно важко тривожити людську пам'ять, гортати її почорнілі від страждань сторінки, на яких і запечена кров, і незвітна зола, і непросохла сльоза, і жмут передчасних сивин. Все менше залишається тих, хто пам'ятає злочини нацистів зі свого трагічного досвіду.

МІСЦЕВИЙ РУХ ОПОРУ

Героїчною сторінкою в історії краю в роки війни став рух Опору. Найбільш підпільними організаціями тут були Шепетівська, а також Славутська на чолі з Михайловим.

Яскраву сторінку боротьби з ворогом на окупованій території написано саме на Славутській землі. У місті Славута та селах району у 1941-1942 рр. діяло понад 20 підпільних антинацистських організацій, понад 1500 мешканців міста і району стали підпільниками і партизанами. Саме тут 14 червня 1942 року виник партизанський загін ім. Ф.М. Михайлова під командуванням вчителя

А.З.Одухи, який у 1943 році переріс у партизанське з'єднання і налічував до 4 000 чоловік.

Серед партизанів і підпільників Славутчини було чимало дітей і підлітків. Дітям війни рано довелося ставати дорослими. За ними нікому було доглядати. Адже їхні батьки або воювали, або трудилися з ранку до вечора. Або батьків вже не було... Замість дитячих пісеньок, діти війни чули розриви бомб, замість чистого неба, бачили літаки-бомбардувальники. Багато дітей тоді не знали, що таке іграшки. Дівчатка зберігали як зіницю ока єдину пошарпану ляльку, а хлопчики грали гіпсами від гвинтівки та снарядами, що не розірвалися. Від таких "іграшок" часто траплялося лихо. Зруйновані будинки та звуки пострілів, повітряна тривога та "похоронки" з фронту. У половині дітей війна забрала батьків, бабусь та дідусів, братиків та сестричок.

У списках народних месників району 92 дитини, найстаршим з яких у 1941 році виповнилося 15 років, в тому числі 22 дівчинки. Про їхню мужність і відвагу можна судити уже

дивізії при взаємодії з партизанським загonom І.О.Музальова атакували ворожий гарнізон в Славуті, і 16 січня місто було звільнено. Територію нашого району було остаточно звільнено від німецько-нацистських загарбників радянською армією.

За даними, розміщеними у "Книзі Скорботи України. Хмельницька область, том 3" у 1941-1945 рр. на Славутчині загинуло 5567 жителів району, з них 5016 осіб єврейської національності. Серед загиблих 877 дітей віком до 16 років, з них немовлят — 84, дошкільників — 274, учнів — 519.

І через десятки літ маємо пам'ятати про жертви, які поніс наш народ у найстрашнішій історії людства війни.

СТВОРЕННЯ ТАБОРУ ТА ЙОГО СТРУКТУРА

Нацисти дуже добре готувалися до війни. Гітлер вважав себе надлюдиною, він хотів заволодіти усім світом, тому німецький нацизм, маючи на меті розширення життєвого простору для німців, у роки Другої світової війни ввів у дію старанно розроблену систему масового знищення людей на захоплених територіях, у тюрмах, гетто та концтаборах. За роки війни через концентраційні табори пройшло близько 18 мільйонів чоловік всіх національностей Європи, з них 11 мільйонів загинуло.

На окупованій території України існувало 242 німецькі табори для утримання військовополонених типу: шталагі (стаціонарні великі табори для утримання рядового та сержантського складу), дулаги (мобільні табори, які переміщалися з лінією фронту), офлаги (табори для військовополонених офіцерів). Табори, як правило, розміщалися у військових містечках, споруджених до війни. Відділення одного табору могли знаходитися у різних місцевостях, а також переводитися з одного населеного пункту в інший.

На території Кам'янець-Подільської (тепер Хмельницької) області існувало 9 таборів типу шталагу. Вони були розміщені в Деражні, Дунаївцях, Кам'янці-Подільському, Летичеві, Проскуріві, Старокостянтинові, Шепетівці, Ярмолинцях та Славуті.

У Шепетівці з вересня 1941 року до листопада 1942 року діяв шталаг 357. Пізніше цей табір перевели ближче до лінії фронту, в район міста Полтави. Згодом військова ситуація на східному фронті примусила гітлерівців переводити табори для військовополонених на Захід. Ось чому в березні 1943 року шталаг 357 опиняється в Славуті, змінивши тут

передислокований до Шепетівки шталаг 301. Пробув у Славуті шталаг 357 до жовтня 1943 року.

Табір на території військового містечка Славуті більше відомий під назвою «Грослазарет Славута-цвай. Табір 301».

Жорстоке ставлення адміністрації нацистських таборів до радянських військовополонених передбачалося відповідною інструкцією німецькому солдату: «Вперше в цій війні німецький солдат зустрівся з супротивником, навченим не тільки у військовому, але і в політичному відношенні. Навіть солдат, який потрапив у полон, яким би невинним він не виглядав, буде використовувати всіляку можливість для того, щоб проявити свою ненависть проти всього німецького».

Адміністрація німецької лікарні й охорона Грослазарету проводили масове винищення радянських військовополонених, створивши нестерпні умови проживання: спеціального режиму голоду, скупченості антисанітарії, застосування катувань і прямих вбивств, позбавлення хворих і поранених лікування, примушування вкрай виснажених людей до каторжних робіт. У Грослазареті зосереджувалося одночасно 1518 тисяч поранених і також хворих полонених. На зміну померлим щоразу сюди надсилали партії жертв. Німецькі лікарі навмисне поширювали інфекційні хвороби. Елементарна санітарна обробка хворих, які прибували до лазарету, не проводилася.

У січні 1944 року радянські війська ступили на землі Славуті та визволили військовополонених Грослазарету. Радянські експерти встановили, що основними причинами смерті військовополонених було виснаження крайнього ступеня, інфекційні захворювання, заподіяння ран з автоматів і холодної зброї. Такої смертності, яка була у лазареті, не знав жодний інший лікувальний заклад.

Поряд з військовим містечком виявлено 640 могил масових поховань. На хресті могили № 623 було написано 8 прізвищ похованих. Коли розкопали цю могилу, в ній було виявлено 32 трупи. Те ж саме побачили експерти під час обстеження могили № 624. Під час розкопування могили № 625 було виявлено 10 трупів, а під шаром ґрунту 30 сантиметрів — ще два ряди трупів. Подібне виявилось і в інших могилах. За 2 роки окупації міста Славуті у Грослазареті гітлерівці знищили до 150 тисяч офіцерів і бійців Червоної Армії.

Сьогодні це місце є святим для славутчан. Триває процес встановлення та уточнення списків військовополонених, загиблих у Грослазареті.

Віта Васьківська

ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧА КОНФЕРЕНЦІЯ У ДЕРМАНІ

8 червня в селі Дермань Друга у рамках краєзнавчого дня «Дерманський світильник» відбулись культурно-мистецькі заходи, а також Всеукраїнська наукова історико-краєзнавча конференція «Дермань і Мізоч в історії та культурі Волині». Організаторами події виступили Здолбунівський районний історико-краєзнавчий музей, Здолбунівська районна рада та райдержадміністрація, Рівненська обласна організація Національної спілки краєзнавців України, Дерманська Друга сільська рада та інші інституції.

Дерманський край із Нетішином єднає не тільки обставина, що ці населені пункти розташовані на території зони спостереження Хмельницької атомної електричної станції. Вдобу князів Острозьких вони входили до Острозької волості та становили власність цього відомого волинського аристократичного роду. Сусідній Дермані Мізоч, а також низка ближніх населених пунктів свого часу потрапили до створеної князем Янушем Острозьким ординації – маєткового комплексу зі спеціально визначеним статусом. Вдобу Російської імперії перелічені поселення входили до суміжних Острозького та Дубенського повітів Волинської губернії. Ризький мирний договір 1921 року та встановлення українсько-польського кордону роз'єднали їхню історичну долю...

Минуле Дермані, Мізоча, сіл, що розташувалися поряд – надзвичайно цікаве й різноманітне. Конференція зібрала вчених і краєзнавців з Києва, Львова, Рівного, Луцька, Острога, Нетішина, Мізоча, Здолбунова, Обарова. Присутні довідалися про родину Мізоцьких – слуг, бояр і шляхту в добу князів Острозьких; ремісничі середовища Мізоча останньої чверті XVIII – початку XIX ст.; Мізоч у контексті більшовицького диверсійного руху на Волині в міжвоєнний період; Мізоч і Мізоцьку гміну у вересні 1939 року; Дерманський монастир у період німецької окупації; історію бібліотек історичної Мізоччини; виходця з Дермані, відомого мислителя Володимира Марцинковського та багато іншого.

Автор цих рядків розповів присутнім про державців сусіднього Мізочу села Мізочка в добу функціонування Острозької ординації. Державцями називали осіб, яким управителі величезних ординатських маєтків передавали деякі села в користування з обов'язком при потребі нести військову службу. Серед найвідоміших родин мізочківських державців – Мисліборські, Бжезінські та Потриковські. Щоправда, у сфері їхнього впливу перебувала лише частинка села,

бо інша – підпорядковувалась Дерманському василіанському монастирю.

Конференція відбувалась в актовій залі Дерманського НВК. Будівля цього навчального закладу – історична, зведена ще на початку XX століття. Тут розташувалися і два відомі в краї заклади: музеї уродженців Дермані, майстрів пера – Бориса Тена (Миколи Васильовича Хомичевського) та Уласа Самчука. Між іншим, попри теперішні найменування Дермань Перша і Друга, назви цих населених пунктів правильніше вживати в чоловічому роді. За підсумками роботи наукового зібрання заплановано опублікувати збірник статей.

Тарас Вихованець,
заступник директора Нетішинського міського краєзнавчого музею

ВСТУПНА КАМПАНІЯ НА ЗАВЕРШАЛЬНІЙ СТАДІЇ

ПІДСУМКИ ЗНО

Цьогорічне ЗНО відбулося без скандалів, але дрібними проблемами все ж відзначилося. Автори завдань допустили помилки відразу в двох тестах: у одній із задач з фізики не передбачили дві правильних відповіді, а в оцінюванні з історії поставили для впізнання фото не тієї церкви. В результаті відповіді на ці пункти зарахували всім учасникам.

В УЦОЯО ж, днями назвавши дати проведення додаткової сесії з 26 по 11 липня, зайнялися визначенням порогових балів. Їх вже було оголошено з трьох предметів: української (23), математики (11) і фізики (13). В результаті з'ясувалося, що українську цього року провалили 53,6 тис. (16%) школярів, математику – 28,2 тис. (18%), а фізику – 3,2 тис. (15%). Втім, минулого року цифри не надто відрізнялися: тоді ці предмети не здали 14, 18 і 16% відповідно.

ДАТИ

За планом Міносвіти, реєстрація е-кабінетів розпочнеться з 1 липня. Заявки прийматимуть з 10 по 22 липня: час на їхній прийом поточного року скоротили з 15 до 13 днів. З 1 по 10 липня у вишах мусять відбутися і творчі конкурси, але для контрактників їх проведуть з 11 до 22

липня. Для пільговиків (сиріт, військових, переселенців), які збираються вступати на основі співбесід та іспитів, прийом заявок закінчується 16 липня: самі ж перевірки для них проведуть з 17 по 22 липня.

Уже 20 липня для пільговиків і 26-го для всіх інших оприлюднять списки тих, хто вступили на бюджет. До 31 липня вони мусять принести до вишу оригінали документів, а не пізніше 1 серпня їх зарахують до вишу. Тоді ж університети покажуть списки контрактників – їх візьмуть на навчання до кінця вересня.

НЮАНСИ

Поточного року на бюджет так само можна відіслати 7 заяв на 4 спеціальності, а на контракт – скільки душа забажає. Як і минулого року, до вишів дозволять подавати сертифікати ЗНО за останні три роки (2017, 2018, 2019). Однак тести з іноземних мов все ж мають бути тільки за 2018-й і 2019-й.

Для вступників на "Стоматологію", "Медицину" і "Педіатрію" продовжить діяти мінімальний поріг – за двома конкурсними предметами вони мусять набрати щонайменше 150 балів. Кордон в 130 балів ввели поточного року і для бажаних навчатися на "Фармації", "Прав", "Публічному уп-

равлінні" та "Міжнародних відносинах". Поточного року з'явиться і першочергове зарахування для майбутніх педагогів і медиків – за умови, що після вишу вони попрацюють в селах не менше трьох років. Також залишаться коригувальні коефіцієнти: регіональний, сільський і галузевий.

ПІЛЬГИ

Цього року вступити до закладу вищої освіти за підсумками співбесіди зможуть три категорії вступників, а за результатами вступних іспитів – майже десять.

Роз'яснення щодо використання пільг розмістили на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України.

Так, право на вступ за співбесідою мають:

- особи з інвалідністю внаслідок війни;
 - деякі категорії осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи і яким право на отримання таких пільг надано Законом;
 - особи з інвалідністю, які неспроможні відвідувати заклад освіти (за рекомендацією органів охорони здоров'я та соціального захисту населення).
- Вступити за результатами іспитів можуть:
- особи, визнані постраждалими

учасниками Революції Гідності, учасниками бойових дій;

- діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, особи з їх числа;

- особи, яким за рішенням регламентної комісії відмовлено в реєстрації для участі в ЗНО у 2019 році через неможливість створення спеціальних умов;

- особи, які в 2019 році не брали участі в основній чи додатковій сесії зовнішнього незалежного оцінювання з певного(их) навчального(их) предмета(ів) через наявність захворювання або патологічного стану, зазначеного в Переліку захворювань та патологічних станів, що можуть бути перешкодою для проходження зовнішнього незалежного оцінювання;

- особи, які проживають на тимчасово окупованій території (які не зареєстровані як внутрішньо переміщені особи) або переселилися з неї після 1 січня 2019 року;

- громадяни України, місцем проживання яких є територія проведення ООС (на період її проведення), територія здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях (на період їх здійснення), територія населених пунктів на лінії зіткнення або які переселилися з неї після 1 січня 2019 року;

- особи, звільнені з військової служби (у тому числі демобілізовані), починаючи з 1 грудня 2018 року;
- громадяни України, які в рік вступу здобули повну загальну середню освіту за кордоном (за умови вступу на контракт).

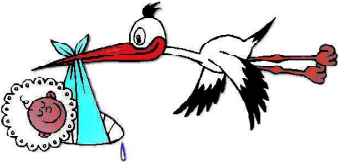
ПОПОВНЕННЯ

З 13 по 20 червня 2019 року в акушерському відділенні Нетішина народилося 10 немовлят: 6 хлопчиків і 4 дівчинки. Нетішинських немовлят цього разу 7: 4 дівчинки і 3 хлопчики.

Мамою найбільшої новонародженої дитини стала нетішинка Анна Григорівна Кучерук.

Її донечка народилася вагою 3830 г при зрості 53 см.

Щиро вітаємо батьків з поповненням у сім'ї.
Дані на 9 годину 20 червня 2019 року.

ПЕРСПЕКТИВА
Розповсюджується безкоштовно

30100, Хмельницька обл., м.Нетішин, вул. Лісова, 6, редакція.
Тел.: редактор 6-37-85; кор-т: 6-37-86; www.xaes.org.ua;

Головний редактор В.П.Гусаров, тел.: 6-37-84
E-mail: gusarov.viktor@khnp.atom.gov.ua

Засновник - адміністрація і трудовий колектив Хмельницької атомної електростанції

Зам. 1280. Тираж 1350 екз. Обсяг 1.44 д.а. Набір і текстові діапозитиви виготовлені у ДОД ЦГЗ ХАЕС.
Газета віддрукована офсетним способом у ДОД ЦГЗ ХАЕС. Свідцтво про реєстрацію серії ХЦ № 200 від 25 жовтня 1994р.